

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

לא א מ"י פ"ח מהלכות
אסורי ביאה ה"ג ה
סנה לאין קנה ועשין מה
טוש"ע א"ע סימן סע"ג
י"א:
פ"ב ב מ"י שם הלכה א'
סנה לאין שם:
פ"ג א מ"י פ"ד מהל'
אשוח הלכה י"ט:
פ"ד ד מ"י שם ה"ג כ"א
ומנ שם וטוש"ע שם
סע"ג י'
פ"ה ה מ"י פ"ח מהל'
אסורי ביאה ה"ג ז'
סנה שם:
פ"ו ו מ"י פ"ו מהלכות
תמונות הלכה כ"א:
פ"ז ז מ"י שם הלכה ד':

תוספות ישנים

לאו לפסולה לכהונה מיידי
דנכ"ה אספולת וקיימא
ולתורה דבי נשא ליכא
למימר דלניה נח כהן אלא
ר"ל לענין מלקות למלקי
הנא עליה אס' טעם
הערה: נ"ד: [ומ"א]
וב' א ש"א בשוגג
ש"א ש"א במויד
ובאונם וברצון וקתני
פסולות. ו"א"ת היכי
מוכח מהכא דאשת ישראל
שנאנסה אסורה לכהן
למנא הא דתני פסל
באונם קאי אפסולות
לכהונה ויומר שנעשה
תלולת באונם דע"כ פסול
לא קאי אסורה למנא
דמתני' דהא מותרת
ונתניה מפסלי וקיימי.
וי"ל דהא לא מדוע היא
לומר דפסולות לכהונה
שמחללת באונם דמה
לנו לתק. אק מיהא
אמאי לא משני דפסל לא
קאי אש"א א"ת אלא
(באשמו גמול) [נקטה]
לענין התראה (לקטס)
[ולקוח וימון] כדפ"ה'
גבי מומות ומתני' וי"ל
דפסקא ליה דקאי אש"א
א"ת דומיא דשאר עריות
דר"ל פסל לכהונה:
אדרבה יבמה דלפי'ן
בעריות דעיקר
העראה (ביבמה)
[בעריות] בתרביא.
ואע"ג דיבמה ילפי'ן
לעיל) מנישה ביאה
מחייבי לאון קאמר הכא
הכי כולמר לא שייך למימר
אין מן העיקר לפסל דהא
בעריות כתיבא כדפי'
הערה: וכן אש"א
בדרבה דחייבי' א"וין.
אלא לא קאמר אש"א
דחייבי לאון דלדרכה
ילפי'ן לעיל יבמה מש"א
חייבי לאון וא"כ חייבי
לאון עיקר ויבמה טעם:
(א) ולא נהיה הך פירושא
רשות פוסלין ועוד כיון
דפרש"ט [דמתני' לא
אירי צנת ישראל אלא
צנת כהן היכי קא מיימי
לקמן בסמוך מפסוע דכא
כהן ש"א נח ישראל כתי'
למחלקת דמתני' ה"ל
צנתני' לא אירי אלא [P]
צנת ישראל. אלא ודאי
נראה כפירוש אחר
צנתני' וימא דמתני'
אירי צנת ישראל והכי
פירושא אלמנה לכ"ג מן
האירוסין לא יאכלו
צנתות הכהן הגדול וף
כי הגיע זמנו לינשא דנח
ישראל שנתארסה לכהן
אמרי' כי הגיע זמנו לינשא
אובלת צנתו והכא כיון
שהיא משתמרת לביאה
פסולה לא אכלה. ורי'
אליעזר ור' שמעון
מכשירים דאמרי משתמרת
לביאה פסולה אכלה וכיון
דהגיע זמנו יאכלו קנין
כספו הוא:

מאי וכן מאי לאו לא ש"א ש"א בשוגג כו' וקתני פסלה ולא משום אשת איש דעיקר חידוש
משום אחרים נקט פסלה ולא משום אשת איש דעיקר חידוש
לאונם ולרצון לאו הוא אלא צנעת איש אבל צנעת עריות אין חידוש טפי
צנעת מצד רצון לענין פסולי כהונה (ב): **עיקר** העראה בעריות
כתיב. וא"ת ספרים דגרסי דלדרכה
יבמה הוא דילפי'ן מעריות ויש לפרש
דדוק דלע"ג דיבמה מחייבי לאון
הוא דילפי'ן) ולא מעריות חשיב ליה
כאלו ילפי'ן מעריות דע"י עריות
ושפחה חרופה שמעי'ן ליה בחייבי
לאון): **וכן** אש"א בדרבה דחייבי
לאון. פי' צקונטרס אלמנה לכ"ג
גרופה ומלואה לכהן הדיוט אבל משום
העראה לא אילטריך למיתנייה דהא
מריצין ליה לעיל) מקימה קמה
דעריות וקשה לר"י דאי משום חייבי
לאון דכהונה נקט לה לשלל דכרכה
נמי לא אילטריך דליכא למילף נמי
קמה קמה מעריות דכתיב זהו
משכב אשה) אלא נראה לר"י דקאי
אש"א חייבי לאון דלדרכה דהא
כתיב זהו קמה דלא שמעי'ן זהו
שלל דכרכה אלא מג"ש דביאה ביאה
מיבמה כי היכי דילפי'ן לעיל) מינייהו
יבמה לענין העראה: **וא"י** זו זו
אשת כהן. מוה"א קדריש ו"א"ת והא
קדרשי'ן לה בצנעות צפרק גערה
(דף נ"א: וס) לדרכה אחריתי למחללה
באונם וסופה ברצון דש"א ור"י
דהתם אסמכתא היא דמסב"א היא
דש"א דחשיב אונם אע"ג דקופה
ברצון דלדרכה אלצה"ה כי היכי דהוי
אסמכתא הא דקאמר (לקמן דף ק:)
ואי זו זו שקדושה טעות:

מן האירוסין לא יאכלו. פי' צקונט'
בלשון שני ונראה לו עיקר
דאירי צנת כהן צנת כהן צנת ישראל
דר"מ פסיל אפי' צנת כהן ור"א
ור' שמעון מכשירין אפי' צנת ישראל
ונתארמלו או שנתגרשו מן האירוסין
כשרות לא שייך כשרות צנת ישראל
אלא לינשא לכהונה דבתרומה לא
אכלה וצנתגרשה לא שייך אפי' לינשא
ויש לפרש צנתגרשה אס' צנת כהן היא
כשרה לתרומה וצנתי' דקאמר מה
קדושי רשות אין מאכילים צנת ישראל
שקדש צנת ישראל קאמר וקשה לר"י
דמה ק"ו הוא זה לכיון דליכא ד'
כהונה כלל מאין להם להאכיל
לאותם הקידושין ועוד הקשה ה"ד
משה כהן דהיאך יאכיל צנת ישראל
צנעת זמן דצפסולות לא שייך אובלות
משלו ואובלות צנתו כדאמרי' ב"ש
מותרות (לקמן פ"ה). צעמוד והולא קאי
מוזני א"ת לה (א) ונראה דצנת כהן
אירי כדפי' צקונטרס בלשון ראשון
וצנתי' גריס מה קדושי רשות פוסלין
וכן גירסת ר"ם וגבי פלוע דכא גרסי'
שקדש צנת כהן וכן ר"ם ולא כמו שכתוב
בספרים שקדש צנת ישראל ולפי
שהגירסא היתה כתובה בספר רש"י
פי' כן אבל הגירסא כתובה בספר רש"י

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ומשנתנו הציא ראייה לדכריו והאיך
עינינו זה: אע"פ שמותרת לבעלה. דכתיב (ממזג ה) והיא לא
נחפשה אסורה הא נחפשה מותרת: פסולה לכהונה. א"ת מנא צנעת לא
מנשא לכהן: ותנא תנא. מנא דידן כמו אצונת) אצונת): **מאי** וכן
לאו אצונת ואשוגג דלעיל קאי וקתני
הצא על אשת ואשת איש ככלל עריות פסלה
לכהונה ואשת איש ככלל עריות היא:
לא אהעראה. וברצון דהוא זונה:
ופרכי'ן עיקר העראה בעריות
כתיבא. והיכי מדמה לה מתני' ליבמה
כאלו מיבמה גמר לה: אש"א
בדרבה. דקתני גבי יבמה ולא חילק
צין ביאה לביאה דחייבי צין דכרכה
לשלל דכרכה ועלה תני וכן הצא על
אשת מכלל עריות פסלה לכהונה
משום זונה ועולם ברצון וגמר ביאה
ביאה מיבמה דרבי'ן צה"ל ולקשה שלל
דכרכה): ה"ג א"א מאי וכן אש"א
בדרבה דחייבי לאון. אלמנה לכ"ג
גרופה ומלואה לכהן הדיוט דלא כתיב
זהו משכב אשה אבל משום העראה
לא אילטריך למיתנייה דהא רבי'ן
לעיל) העראה דחייבי לאון מקימה
קמה דעריות: בעלה לוקה עליה
משום זונה. דכתיב זונה לא יקחו
(ויקרא כ"ה) וסמך זונה היינו מנאפת
תחת צעלה שטעמה מאחר צעלה
לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא
פליג רמננא צין אונם צין רצון
כדגמרי' מוה"א לא נחפשה דהיא
מייעוטא משמע היא אשת ישראל הוא
דיש חילוק צין נחפשה ללא נחפשה
אבל אשת כהן אין חילוק: משום צנעות
לא. צנתיה הא אמרי' צנתי' (דף י"א:)
הא מה חזני מקיים אחרי אשר
הוטמאה לרבות סוטה שנצטלה
דכתיב לא יוכל צעלה (דברים כד):
הכ"ה דהו בב"א זונה. כל הנצטלות תחת
צעליהן צין באונם צין ברצון ככלל
זונה לא יקחו הן שהרי כולן נצטלו
צעילת זנות והוליא לך הכתוב אשת
ישראל אנוסה מן הכלל אבל אשת כהן
כדקיימא קיימא: משום צנעות. א' אחרי
צנתיה מן האירוסין לא יאכלו
בתרומה. משעה שנתקדשו לאלו קדושי
עבירה נפסלה מלאכול בתרומה דבי
נשא אס' צנת כהן היא: ר' אליעזר ור"ש
מכשירין. עד שצנעלו לו ומעשה חללה
ואחד לזרעו): נתארמלו או נתגרשו.
מן הכהנים הללו: מן הגשואין פסולות.
דשויה חללה צנעתו: מן האירוסין
כשרות. דאפילו ר"ם לא פסיל מן
האירוסין אלא צנעתו דמשתמרת
לביאה פסולה אבל ממו לא: גמ' מה
קדושי רשות. כגון ישראל שקדש צנת
כהן שאין קידושה עבירה: אין
מאכילין. כלומר אין מניחין אותן
לאכול דתמן לקמן האירוסין פוסלין
צפי' אלמנה לכה"ג (דף י"א:): תאמר

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ומשנתנו הציא ראייה לדכריו והאיך
עינינו זה: אע"פ שמותרת לבעלה. דכתיב (ממזג ה) והיא לא
נחפשה אסורה הא נחפשה מותרת: פסולה לכהונה. א"ת מנא צנעת לא
מנשא לכהן: ותנא תנא. מנא דידן כמו אצונת) אצונת): **מאי** וכן
לאו אצונת ואשוגג דלעיל קאי וקתני
הצא על אשת ואשת איש ככלל עריות פסלה
לכהונה ואשת איש ככלל עריות היא:
לא אהעראה. וברצון דהוא זונה:
ופרכי'ן עיקר העראה בעריות
כתיבא. והיכי מדמה לה מתני' ליבמה
כאלו מיבמה גמר לה: אש"א
בדרבה. דקתני גבי יבמה ולא חילק
צין ביאה לביאה דחייבי צין דכרכה
לשלל דכרכה ועלה תני וכן הצא על
אשת מכלל עריות פסלה לכהונה
משום זונה ועולם ברצון וגמר ביאה
ביאה מיבמה דרבי'ן צה"ל ולקשה שלל
דכרכה): ה"ג א"א מאי וכן אש"א
בדרבה דחייבי לאון. אלמנה לכ"ג
גרופה ומלואה לכהן הדיוט דלא כתיב
זהו משכב אשה אבל משום העראה
לא אילטריך למיתנייה דהא רבי'ן
לעיל) העראה דחייבי לאון מקימה
קמה דעריות: בעלה לוקה עליה
משום זונה. דכתיב זונה לא יקחו
(ויקרא כ"ה) וסמך זונה היינו מנאפת
תחת צעלה שטעמה מאחר צעלה
לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא
פליג רמננא צין אונם צין רצון
כדגמרי' מוה"א לא נחפשה דהיא
מייעוטא משמע היא אשת ישראל הוא
דיש חילוק צין נחפשה ללא נחפשה
אבל אשת כהן אין חילוק: משום צנעות
לא. צנתיה הא אמרי' צנתי' (דף י"א:)
הא מה חזני מקיים אחרי אשר
הוטמאה לרבות סוטה שנצטלה
דכתיב לא יוכל צעלה (דברים כד):
הכ"ה דהו בב"א זונה. כל הנצטלות תחת
צעליהן צין באונם צין ברצון ככלל
זונה לא יקחו הן שהרי כולן נצטלו
צעילת זנות והוליא לך הכתוב אשת
ישראל אנוסה מן הכלל אבל אשת כהן
כדקיימא קיימא: משום צנעות. א' אחרי
צנתיה מן האירוסין לא יאכלו
בתרומה. משעה שנתקדשו לאלו קדושי
עבירה נפסלה מלאכול בתרומה דבי
נשא אס' צנת כהן היא: ר' אליעזר ור"ש
מכשירין. עד שצנעלו לו ומעשה חללה
ואחד לזרעו): נתארמלו או נתגרשו.
מן הכהנים הללו: מן הגשואין פסולות.
דשויה חללה צנעתו: מן האירוסין
כשרות. דאפילו ר"ם לא פסיל מן
האירוסין אלא צנעתו דמשתמרת
לביאה פסולה אבל ממו לא: גמ' מה
קדושי רשות. כגון ישראל שקדש צנת
כהן שאין קידושה עבירה: אין
מאכילין. כלומר אין מניחין אותן
לאכול דתמן לקמן האירוסין פוסלין
צפי' אלמנה לכה"ג (דף י"א:): תאמר

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ומשנתנו הציא ראייה לדכריו והאיך
עינינו זה: אע"פ שמותרת לבעלה. דכתיב (ממזג ה) והיא לא
נחפשה אסורה הא נחפשה מותרת: פסולה לכהונה. א"ת מנא צנעת לא
מנשא לכהן: ותנא תנא. מנא דידן כמו אצונת) אצונת): **מאי** וכן
לאו אצונת ואשוגג דלעיל קאי וקתני
הצא על אשת ואשת איש ככלל עריות פסלה
לכהונה ואשת איש ככלל עריות היא:
לא אהעראה. וברצון דהוא זונה:
ופרכי'ן עיקר העראה בעריות
כתיבא. והיכי מדמה לה מתני' ליבמה
כאלו מיבמה גמר לה: אש"א
בדרבה. דקתני גבי יבמה ולא חילק
צין ביאה לביאה דחייבי צין דכרכה
לשלל דכרכה ועלה תני וכן הצא על
אשת מכלל עריות פסלה לכהונה
משום זונה ועולם ברצון וגמר ביאה
ביאה מיבמה דרבי'ן צה"ל ולקשה שלל
דכרכה): ה"ג א"א מאי וכן אש"א
בדרבה דחייבי לאון. אלמנה לכ"ג
גרופה ומלואה לכהן הדיוט דלא כתיב
זהו משכב אשה אבל משום העראה
לא אילטריך למיתנייה דהא רבי'ן
לעיל) העראה דחייבי לאון מקימה
קמה דעריות: בעלה לוקה עליה
משום זונה. דכתיב זונה לא יקחו
(ויקרא כ"ה) וסמך זונה היינו מנאפת
תחת צעלה שטעמה מאחר צעלה
לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא
פליג רמננא צין אונם צין רצון
כדגמרי' מוה"א לא נחפשה דהיא
מייעוטא משמע היא אשת ישראל הוא
דיש חילוק צין נחפשה ללא נחפשה
אבל אשת כהן אין חילוק: משום צנעות
לא. צנתיה הא אמרי' צנתי' (דף י"א:)
הא מה חזני מקיים אחרי אשר
הוטמאה לרבות סוטה שנצטלה
דכתיב לא יוכל צעלה (דברים כד):
הכ"ה דהו בב"א זונה. כל הנצטלות תחת
צעליהן צין באונם צין ברצון ככלל
זונה לא יקחו הן שהרי כולן נצטלו
צעילת זנות והוליא לך הכתוב אשת
ישראל אנוסה מן הכלל אבל אשת כהן
כדקיימא קיימא: משום צנעות. א' אחרי
צנתיה מן האירוסין לא יאכלו
בתרומה. משעה שנתקדשו לאלו קדושי
עבירה נפסלה מלאכול בתרומה דבי
נשא אס' צנת כהן היא: ר' אליעזר ור"ש
מכשירין. עד שצנעלו לו ומעשה חללה
ואחד לזרעו): נתארמלו או נתגרשו.
מן הכהנים הללו: מן הגשואין פסולות.
דשויה חללה צנעתו: מן האירוסין
כשרות. דאפילו ר"ם לא פסיל מן
האירוסין אלא צנעתו דמשתמרת
לביאה פסולה אבל ממו לא: גמ' מה
קדושי רשות. כגון ישראל שקדש צנת
כהן שאין קידושה עבירה: אין
מאכילין. כלומר אין מניחין אותן
לאכול דתמן לקמן האירוסין פוסלין
צפי' אלמנה לכה"ג (דף י"א:): תאמר

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ומשנתנו הציא ראייה לדכריו והאיך
עינינו זה: אע"פ שמותרת לבעלה. דכתיב (ממזג ה) והיא לא
נחפשה אסורה הא נחפשה מותרת: פסולה לכהונה. א"ת מנא צנעת לא
מנשא לכהן: ותנא תנא. מנא דידן כמו אצונת) אצונת): **מאי** וכן
לאו אצונת ואשוגג דלעיל קאי וקתני
הצא על אשת ואשת איש ככלל עריות פסלה
לכהונה ואשת איש ככלל עריות היא:
לא אהעראה. וברצון דהוא זונה:
ופרכי'ן עיקר העראה בעריות
כתיבא. והיכי מדמה לה מתני' ליבמה
כאלו מיבמה גמר לה: אש"א
בדרבה. דקתני גבי יבמה ולא חילק
צין ביאה לביאה דחייבי צין דכרכה
לשלל דכרכה ועלה תני וכן הצא על
אשת מכלל עריות פסלה לכהונה
משום זונה ועולם ברצון וגמר ביאה
ביאה מיבמה דרבי'ן צה"ל ולקשה שלל
דכרכה): ה"ג א"א מאי וכן אש"א
בדרבה דחייבי לאון. אלמנה לכ"ג
גרופה ומלואה לכהן הדיוט דלא כתיב
זהו משכב אשה אבל משום העראה
לא אילטריך למיתנייה דהא רבי'ן
לעיל) העראה דחייבי לאון מקימה
קמה דעריות: בעלה לוקה עליה
משום זונה. דכתיב זונה לא יקחו
(ויקרא כ"ה) וסמך זונה היינו מנאפת
תחת צעלה שטעמה מאחר צעלה
לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא
פליג רמננא צין אונם צין רצון
כדגמרי' מוה"א לא נחפשה דהיא
מייעוטא משמע היא אשת ישראל הוא
דיש חילוק צין נחפשה ללא נחפשה
אבל אשת כהן אין חילוק: משום צנעות
לא. צנתיה הא אמרי' צנתי' (דף י"א:)
הא מה חזני מקיים אחרי אשר
הוטמאה לרבות סוטה שנצטלה
דכתיב לא יוכל צעלה (דברים כד):
הכ"ה דהו בב"א זונה. כל הנצטלות תחת
צעליהן צין באונם צין ברצון ככלל
זונה לא יקחו הן שהרי כולן נצטלו
צעילת זנות והוליא לך הכתוב אשת
ישראל אנוסה מן הכלל אבל אשת כהן
כדקיימא קיימא: משום צנעות. א' אחרי
צנתיה מן האירוסין לא יאכלו
בתרומה. משעה שנתקדשו לאלו קדושי
עבירה נפסלה מלאכול בתרומה דבי
נשא אס' צנת כהן היא: ר' אליעזר ור"ש
מכשירין. עד שצנעלו לו ומעשה חללה
ואחד לזרעו): נתארמלו או נתגרשו.
מן הכהנים הללו: מן הגשואין פסולות.
דשויה חללה צנעתו: מן האירוסין
כשרות. דאפילו ר"ם לא פסיל מן
האירוסין אלא צנעתו דמשתמרת
לביאה פסולה אבל ממו לא: גמ' מה
קדושי רשות. כגון ישראל שקדש צנת
כהן שאין קידושה עבירה: אין
מאכילין. כלומר אין מניחין אותן
לאכול דתמן לקמן האירוסין פוסלין
צפי' אלמנה לכה"ג (דף י"א:): תאמר

הגהות הב"ה

(ב) גמ' אמר רבה הכל
היו: (ג) תוס' ד"ה מאי
וי' ובי' כהונה פסול'
ואש"א מ"ה ה"ג אדרבה
עיקר העראה:
גליון הש"ס
גמ' אמר רבה אשת
כהן שנאנסה. עיין
לעיל דף נ"א ע"א מ"ה
אש"א:

הדפס מאתר אוצר החכמה

הגהות וציונים

[א] צ"ל רבה [גליון]: [ב] מהרש"ל מחק יומר ביאה מיבמה דרבי'ן כה ולקחה שלא
כדרכה. ועי' מהרש"א וביח פנחס: [ג] בכת"י נוסף בדאמרי' (לעיל י"א ע"ב): [ד] עי'
מהרש"ל כהן ובסנהדרין נא ע"א: [ה] צ"ל אליעזר [גליון]: [ו] ה"א [באה"מ]: [ז] תיבה
דפרש"י: [ח] יש למחוק "אלא" (תי"ח):

הגהות וציונים

[א] צ"ל רבה [גליון]: [ב] מהרש"ל מחק יומר ביאה מיבמה דרבי'ן כה ולקחה שלא
כדרכה. ועי' מהרש"א וביח פנחס: [ג] בכת"י נוסף בדאמרי' (לעיל י"א ע"ב): [ד] עי'
מהרש"ל כהן ובסנהדרין נא ע"א: [ה] צ"ל אליעזר [גליון]: [ו] ה"א [באה"מ]: [ז] תיבה
דפרש"י: [ח] יש למחוק "אלא" (תי"ח):

הגהות וציונים

[א] צ"ל רבה [גליון]: [ב] מהרש"ל מחק יומר ביאה מיבמה דרבי'ן כה ולקחה שלא
כדרכה. ועי' מהרש"א וביח פנחס: [ג] בכת"י נוסף בדאמרי' (לעיל י"א ע"ב): [ד] עי'
מהרש"ל כהן ובסנהדרין נא ע"א: [ה] צ"ל אליעזר [גליון]: [ו] ה"א [באה"מ]: [ז] תיבה
דפרש"י: [ח] יש למחוק "אלא" (תי"ח):

הגהות וציונים

[א] צ"ל רבה [גליון]: [ב] מהרש"ל מחק יומר ביאה מיבמה דרבי'ן כה ולקחה שלא
כדרכה. ועי' מהרש"א וביח פנחס: [ג] בכת"י נוסף בדאמרי' (לעיל י"א ע"ב): [ד] עי'
מהרש"ל כהן ובסנהדרין נא ע"א: [ה] צ"ל אליעזר [גליון]: [ו] ה"א [באה"מ]: [ז] תיבה
דפרש"י: [ח] יש למחוק "אלא" (תי"ח):

הגהות וציונים

[א] צ"ל רבה [גליון]: [ב] מהרש"ל מחק יומר ביאה מיבמה דרבי'ן כה ולקחה שלא
כדרכה. ועי' מהרש"א וביח פנחס: [ג] בכת"י נוסף בדאמרי' (לעיל י"א ע"ב): [ד] עי'
מהרש"ל כהן ובסנהדרין נא ע"א: [ה] צ"ל אליעזר [גליון]: [ו] ה"א [באה"מ]: [ז] תיבה
דפרש"י: [ח] יש למחוק "אלא" (תי"ח):

טז-ית. וגם אברהם הבין מדבריו של עפרון שפסקה נדיבותו וקפצה חמדנותו, וז"ש: וישמע אברהם אל עפרון, שגם זה לשון הבנה ממש¹. ולכן נתן לו מיד הכסף אשר שאל במשקלו השלם שמתקבל בכל מקום, כדי שלא יתעורר עליו איזה קטרוג משום צד, וז"ש: וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

אורח/2019/08/08

וכמה יפה אמרו רז"ל, שבעת נתינת הכסף אמר הכתוב "לעפרון" חסר ו' שעולה כמנין ר"ע עי"ן, ועליו אמר החכם: "נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו", שהרי חמדנותו היא שגרמה את חסרונו, כי הוא לקח הכסף מלא ונשאר חסר מן העיקר. ואברהם שנתנו הרויח החסד עליון דאזיל סחור סחור בגלגלתא דע"ק, שהוא יותר חשוב מכל החסדים של דרגין תתאין. וזה סוד "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", כי נתן כסף החומרי לעפרון ונטל הרוחני לעצמו. וממנו למד יעקב אבינו שנתן לחם ונזיד עדשים לעשו, ונטל הבכורה שהיא עבודת השם לעצמו. וגם נתן לו כמה כסף וזהב כדי שיניח לו את חלקו במערת המכפלה. ורזא דכלא: ונחש עפר לחמו, ולכן "עפרן" חסר ו', כי נשאר בעפרו, שנסתלקה ממנו אות ו' שרומזת אל התפשטות הקדושה ובאה לידו של אברהם², וז"ש: ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב. לאברהם למקנה, שכאן אחר המקח חוזר "עפרון" מלא, לפי שבאו שדהו ומערתו וקדושתו הכל בידו של אברהם, וקימה היתה לשדה הוה ולמערתו שיצאו מיד הקליפה ובאו ביד הקדושה, שיצאו מיד הדין ובאו ביד החסד שהוא המקום והמגדיל. וזהו הטעם שאמר "ויקם שדה עפרון" וגו', שהוא לשון קימה ממש. ואימתי קם, כשהיה לאברהם למקנה. ואולי שזאת הקימה היתה ממשית ונראית לחוש העין, כי נגבה המקום אחר שבא לידו של אברהם, וז"ש: לעיני בני חת בכל באי שער עירו. והשי"ת יודע האמת. ואין ספק שיש הוכחה לזה ממה שכתוב: "השדה והמערה אשר בו וכל

¹ לשון הבנה ממש – השווה רד"ק.

² עפרון שרומז על ר"ע עי"ן רומז גם על מה שאיבד אות ו' – התפשטות הקדושה, עם לקיחת הכסף.

לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך: (יב) ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו ויכתב ככל-אשר-צוה המן אל אחשדרפני-המלך ואל-הפחות אשר על-מדינה ואל-שרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו בשם המלך אחשורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך: (יג) ונשלוח ספרים ביד הרצים אל-כל-מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את-כל-היהודים מנער ועד-זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים-

פירוש ע"ד הפשט הגר"א

לאחד הפילו הגוף הגופני מן העולם שלא ישאר שם ישראל. ושללם לצוז הוא הקנין שיכיו לצוז ולא יהיו במקום אי שלא ישאר שםם בעולם, וכנגדו ניתן לנו ציום הפורים ד' דברים שהן קריאת המגילה שנתוסף עוד מזוה יתירה הוא נגד מה שרצה לאחד הנשמה, ונגד הרוח שהוא כלל כמ"ש ישמח לצי נתן לנו שמחה, ונגד הגוף משחה שיכח הגוף נהנה ממנו, ונגד שללם לצוז מתנות לאציונים שיכח עכשיו ממון הפילו לעניים. ומ"ש שיכח ציום אי ואח"כ שללם לצוז כי אם היה אומר שישללו ג"כ לא יכירו ציום הזה לכן אמר שלא יקחו שלל עד שיכירו, וגם שיכח השלל שלהם כדי שיכירו כלל יותר מחמת הממון:

לא הזכיר איזה חומה וכ"כ מה לעשות צהם אלה כהם אמר לאחדם. וז"ש העם כלומר איזה עם שאתה רוצה. לעשות צו כטוב צטיניך מה שתראה:

(יב) אל אחשדרפני המלך. פי' שכתב אל האחשדרפנים שיפנו הדת לכל העמים צשם המלך כמו שהמלך כותב:

(יג) להשמיד להרוג ולאבד בו' ושללם לבוז. פי' שיש צאדם ד' דברים

נפש רוח נשמה וגוף ונפש וגוף הוא אי' כמ"ש צזוכר שנפש שותפא דגוף. והד' הוא הקנין. וזה ידוע שהנשמה היא עיקרית למזותיה. וזה שהמן רצה לעקור הכל זהו להשמיד אלו המזות שהם נגד הנשמה, להרוג הוא הרוח הרוחני,

מלא העומר

נכתב צשם המלך. וכבר תמכו כל המפרשים הרי גם אגרות ראשונות נכתבו צשם המלך אכן למ"ש ניהא. כי נכתב הראשון לא נכתב רק כאשר לוח המן. מפיו ילא שהוא מפי המלך. ועתה צעשית אות ומופת צהמן. מוצן שהסופר לא כתב רק צשם המן שאמר צשם המלך הוא. וע"ז צא האות כאשר נתלה המן שהמן צדא זאת מלצו ולא נשמע מפי המלך. לכן צמרדכי כתוב צפירוש ויכתוב הכותב צשם המלך. וזה אחד מדרכי ההלכה הצאים לצטל אגרות ראשונות. ועוד לנו דברים:

(יג—יד) ונשלוח ספרים בו'. צתחילה אמר מפורש על היכודי. ואחר כך אמר פתשגן הכתב להיות גלוי לכל העמים. וכבר ישנו צזה דברים רבים למפרשי. ואשר אחזה אנכי אשית לצי לומר אשר ישים ה' צפי. כי אפשר שלא צא מפורש על היכודים

שתהי' הגזירה צצחירתו של המן לצד. לפי שיחקור היטב מה לעשות:

(יב) ויקראו וכו'. סיפר הכתוב שהוא זמן ציעור חמן: ויכתב ככל אשר

לוח המן בו'. אפשר שזה ה' חסדו ית' שכתב צו כאשר לוח המן מעלמו ולא כתב שהוא מפי אחשורוש שגזר קן. ואף שהכתב נכתב צשם אחשורוש. לא כתב צפירוש שאחשורוש לוח לכופרים לכתוב, רק שלוח המן ואמר שהוא נכתב צשם אחשורוש ונחתם צעצעתו, אצל צמרדכי לקמן אע"ג דכתב צמרדכי כאשר לוח מרדכי. כתוב מפורש ויכתוב צשם המלך. היינו שאחשורוש צעלמו אמר לכתוב. לא מפי מרדכי לחוד. וזהו סיבה שנצטל אגרות הראשונות. לכן אמר לקמן הנה צית המן נחתי לאסתר ואותו תלו על העץ על אשר שלח ידו ציחודים ואחס כתבו על היכודים בו' כי כתב אשר

דכתיב וכל עבד איש כלומר דאילו לאשמועינן דעבד נמול בעל כרחו ליכתוב וכל עבד מקנת כסף ומלתה אותו ואם לומר דבן איש דהיינו גוי אינו נמול בעל כרחו הא לא איצטריך דמהיכא תיתי אלא לא בא למעט אלא עבד דכותיה מה בן איש בשחרור אף עבד איש בשל שחרור, ואין לשון הסוגיא מתישב היטב לענין זה, אבל הרב אלפסי ז"ל וכן רבינו חננאל ז"ל כתבו במסקנא עבד הלקוח מישראל אין צריך לקבל שכבר קבל, נראה מדבריהם שהם ז"ל מפרשים דאף עבד צריך לקבל ולזה סוגיית השמועה כולה מתחזרת יותר וכן דעת הרמב"ם ז"ל (פי"ג מאיסורי ביאה הי"ב).

ולענין טבילת עבד משוחרר, יש מי שאומר דכיון דאינו צריך לקבל אינו צריך שלשה, והביאו ראייה מהא דאמרינן בקדושין פרק האומר (ס"ב ב) גר נמי לאו בידו מי יימר דמזדקקי ליה בי דינא ואקשינן אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שאשחררך הכי נמי דהווי קדושי ואי סלקא דעתך צריך שלשה הכא נמי מי יימר דמזדקקי ליה, ואין משם ראייה כל כך דדילמא אין צריך שלשה בדיעבד אלא לקבלה אבל לאחר שקבל בפני שלשה ומל וטבל בינו לבין עצמו הרי זה גר וכמו שכתבנו למעלה משם הרמב"ן ז"ל, אבל לכתחילה בין זו ובין זו צריך שלשה, וה"ר יהודה אלברצלוני ז"ל כתב שצריך שלשה, והרמב"ם ז"ל (פי"ג מאיסורי ביאה הי"ב) כתב כשישתחרר העבד צריך טבילה אחרת בפני שלשה ביום, ומשם רבותינו הצרפתים ז"ל ראייתי שאם שחררו רבו אף על פי שלא טבל אין טבילה מעכבת ואם קדש בת ישראל קדושי קדושיין.

דף מ"ח ע"ב. הגר זה גר תושב. פירש רש"י שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבלות ומוזהירו הכתוב על השבת דמחלל שבת כעובד ע"ז, ואינו מחוור דגר תושב היינו בן נח והוא אינו מוזהר על השבת אדרבה אמרו ז"ל גוי ששבת חייב מיתה, ועוד דבכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה (ט"א א) אמרו רבי שמעון אומר אחד גר תושב ואחד עבד ואמה התושבין עושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחול ואמר ר' אידי בר גרשון אמר רב אדא בר אבהו הלכה כרבי שמעון, ולא אמרה תורה שישבות הגר והעבד אלא ממלאכתנו ולא להם אסרה תורה אלא לנו שלא לעשות מלאכתנו על ידי עבדינו ולא על ידי גר תושב ואע"פ שאין באמירה לגוי דעלמא אלא שבות של דבריהם הכא גזירת הכתוב היא.

מצוה אלא כיון שהטבילה כוללת עיקר גירות ולצאת מטומאת גוים וליכנס בקדושת ישראל לפיכך צריכה בסוף, ואפילו בלוקח כלים חדשים מן הגוי צריך טבילה ומן הטענה הזאת וכמו שאמרו בעבודה זרה בגמרא דבני מערבא (פ"ה הט"ו) ולגבי לוקח כלים ישנים נמי אמרו שם מגעילן ומטבילן לומר דטבילה צריכה לבסוף, אלא דאפשר דהתם אם הטבילן תחילה עלתה להן טבילה דלא כתיבא עיכובא וכ"כ שם הראב"ד ז"ל, וכל שכן הכא דפורש מן הערלה שהוא כפורש מן הקבר כדאמרינן בפסחים (צ"ב א) שהיא צריכה לבסוף, ושתי טבילות לא הצריך הכתוב אחת קודם מילה ואחת לאחר שפירש מן הערלה, ואפשר נמי דלכתחילה דוקא ואי עבד עלתה לו טבילה.

גירסת הספרים כן וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה ובעל קרי, ופירושו כל דבר שחוצץ בטהרות חוצץ באלו, ואיכא למידק דהא אמרינן בנדה פרק תינוקת (ס"ז א) אמר רבי יוחנן פתחה עיניה ביותר או שעצמה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה והני מילי לטהרות אבל לבעלה לא כדריש לקיש כו' אלמא איכא בטהרות מה שאין כן בנדה, ומיהו אין הספרים מודים שם באותה גירסא אלא כך היא הגירסא שם ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כדריש לקיש ולומר דבשום מקום ליתנהו **באפילו** בטהרות, ויש שאין גורסין כאן ובנדה, והכי קאמר כל דבר שחוצץ בנדה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובעל קרי, ולי נראה שאין אנו צריכין לכל זה אלא הכי פירושו כל הדברים שהוזכרו בנדה שחוצצין חוצצין בין באלו בין בנדה וכאילו אמר חוצצין באלו כמו שחוצצין בנדה.

כופה ומטבילה לשם עבדות וכופה ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר בה מיד. יש מי שפירש דלכולי עלמא עבדים נמולים בעל כרחם ומטבילים אותם בעל כרחם והכיין איתא בפרקי רבי אליעזר רבי יוסי אמר כל הגרים הבאים בישראל נמולין בטובתם וברצונם וביראת שמים הם נמולים ואין מאמינים בגר עד שבעה דורות שלא ישובו המים למוצאיהם אבל עבדים נמולין בטובתם ושלא בטובתם ברצונם ושלא ברצונם, ועד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי שמעון בן אלעזר אלא בטבילת השחרור דכיון שאינו יכול לכופה לטבול לשחרור למה יכפנה לטבילת העבדות, והא דאמרינן מאי טעמיה דרבי שמעון בן אלעזר הכי קאמר מאי טעמיה בטבילת השחרור שמטבילו שלא לדעתו.

ועוד דהא גס אחר מ"ח ב"ג מחייב אכילת אמה וע"כ דאכילתו אכילה מיהו בזה ה"א אפשר לומר דרק לגבי דין נשתנה ונשתנה ענייני ט"י מ"ח וע"כ לגבי דין אין אכילתו קרוי אכילה והסתמך בקרבן שאלוהו ע"ט"ס למחר אין הקרבן נשאל משא"כ הב"ג בנתינת עלמו לא נשתנה ע"י נתינת התורה לט ועדיין שפיר גס אכילתו משונה אכילה אלא לחייבו כמו קודם מ"ח ידוק:

וראייתי במדרש שחולל פדשה י"ח עה"כ ויסקף שחולל את אגז וז"ל א"ר אבה בר כהנא החחיל מתוך מכשורו זיתים וזיתים ותאכילן לנעמיות הה"ד יאכל כדי שורו יאכל כדי כבוד מזה ביכר לו מיתה מרה עכ"ל המדרש ונראה דנסיק ל"י דהאכלו זיתים וזיתים משום דכתיב יאכל כדי שורו ואין אכילה פחותה מכזו ולתלקים יותר גדולים מכזו ג"כ אין לומר שדחתך והאכלו דודאי חתבו לתלקים הוחר קנינים שאפשר כדי לכוותו ולנערו ורק דפחות מכזו ג"כ אי"ל לומר מהכרח הכתוב דכתיב יאכל ואין אכילה פחותה מכזו וע"כ ההכרח דהאכלו זיתים וזיתים דייקא דה"ק ואם כנים הדברים הגה י"ש ראי' מלאן דגס אכילת בעלי חיים איננה בפחות מכזו וגם י"ש ראי' מלאן ע"ד דעה הרא"ש דסמך אכילה ככ"ש ורק דהגמ"ח הוא דגילתה דשיעורו אכילות איסורין ומלות הם בכזו דאי' בהאי קרא דיאכל כדי שורו ג"כ ה"י ראי' להחשב אכילה גס ככ"ש ואכתי מנ"ל דהאכלו זיתים וזיתים [וביבכורתי משו"ח בנין ל"ין דנסתפק אם אכילה דדברי קבלה או ג"כ בשעור כזו ולפי דבריו אלה הגה יושע"ג גס זה מלאן דגס אכילה דרק שיעורו בכזו ובאחי רק להעיר]:

עבודה מיקרי ובאומר וסוד נוכחתי דברי ה"ס' גיטין (דף י"ב ע"ב) ד"ה השבתי דאהא דס"ל ה"ס לר"ח בנשתה דקבלה גט שיחרור דעבד כהן שלא בפניו מיקרי חוב לו משאם שישלמו מן התרומה ע"ה כתבו התוס' וז"ל רבנן דר"מ היו סבורין אז דקאמר ר"ח שא"ס ה"י עבד כהן פסלו מן התרומה הי חוב לו לפי שטתן לו הרב חזוניה בריהו נשכיל שיש תרומה הרבה לכהנים או משום שיש מלוה באכילת תרומה כ"י עכ"ל הל"ך לעניינו ומשמש להדיא דגס אכילת תרומה דעבד כהן משבי מלוה ואולם עיינתי בפיה"מ להרמב"ם בגיטין שם וז"ל התשנה האומר הן גט זה לאשתי ושאר שיחרור זה לעבדי אם רלה לומר בשטתן יחזור דברי ר"ח ומכ"ה בניטי נשים אכל לא בשחרורי עבדים לפי שז"ין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו כ"י אחר להם יהי"י הוא פסל את עבדו מן התרומה כשם שא"ס פ"א לא אשתי (פ"י וא"כ גס הש"ס חוב) אחרו לו מפני שא"ס קיינו ובפיה"מ להרמב"ם וז"ל ומה שהשיבו החמ"ס לו מפני שא"ס כקיינו ר"ל שזה העבד באכילת התרומה כ"י לא האסף בעלמו מעלה עד שחאמר שזונה הוא לו כשיואל לחירות ואמנם זה כמו שחאכל בהמת כהן תרומה מפני שהוא קנין כספו לפיכך אינה אלא מעלה שפסדנה עכ"ל ומבואר דס"ל ז"ל דזהו באמת פלוגתא דר"מ ורבנן דלר"מ משונה אכילת תרומה דעבד כהן מלוה וירבנן לית בה משום מלוה כיון דאובל רק מפאת יהוה קנין כהן כנשתתו ויש לדבר עוד הרבה בזה ובאחי רק להעיר:

ב"ר קמח) אכילת תרומה דורה אשת כהן. יש להסתפק אם הוא בתורת קנין משאם היומה קיינו של כהן כעבדו או הוא מטעם אישות ר"ל משאם היומה אשתו ומחובת עמו חיבור של אישות לא משאם היומה קיינו ולכאורה מהא דאמר"י ביבמות (דף ס"ו ע"א) מנין לכהן שגאש אשה וקני עבדים שאלכו בתרומה שנא' וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ט' מוכח דאשה ועבד דין אחד להם וגם אשה רק בתורת קיינו של כהן אובל כעבד ומזוין:

ועי יבמות (דף ס"ו ע"ב) שם בטולה טוני' דאכילת תרומה דאשת כהן הוא רק משאם קרא דקנין כספו וגו' וכן ככתובות (דף כ"ז ע"ב) אחר שלח ד"ה ארוסה בת ישראל אובל קנין בתרומה שנא' וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי נמי קנין כספו הוא ט' והכי מוכח בכמה דוכתי דהוא בתורת קנין לא בתורת אישות וע' גיטין (דף פ"ה ע"א) חוץ מתרומתך מהו (גירסא אה אשתו ואמר לה דלכל דבר יהי' גט מן מתרומתך שא"ס תנשאי לכהן לא יאכלך בתרומה מהו מי חשוב שור כגט או לא) כנשואין הא לא שייך א"ר קנין כספו כתיב וע"ש בחידושי' חן דמפרשים דהאיבע' בכהן שגירס לכל דבר חין שלא תיאמר באכילת תרומה אז הוי שור דקנין כספו א"ר דע"י קידושין אובל בתרומה א"כ עדיין קידושין עלי' ואין זה כריתות א"ר בקידושין הא לא שייך שתוכל להתקדם למי שחרלה עכ"ל התוס' והיה נראה לכאורה לפרש דזהו עלמו ענין האיבע' דמספקא ל"י לגמ' אם אכילת תרומה דאשת כהן הוא בתורת אישות. וא"כ ממילא כשמש"ר אכילת תרומה הרי' יש כאן שור באישות ולא הוי כריתות א"ר אכילתו רק בתורת קנין כעבד כהן וגמלא שאין האכילה שור באישות כלל ושפיר חשוב כריתות לגבי גט כיון שהאישה נכרת לגמרי ואינה אשתו עוד כלל כ"י קיינו וכמוכן וע"ש בגמ' דבגי' ג"כ חן מהפיר נדריך מהו כ"י חן מירושקן מהו ט' ע"ה ברש"י דמוכח דמפרש ג"כ דהספק הוא כ"ל אם ההפיר והירוסה (מה שהבעל יורש את אשתו) חשיבי אישות וגמלא שיש כאן שור באישות או לא ע"ה:

ואור"ס מלשון הגמרא דאמר בנישואין הא לא שייך א"ר קנין כספו כתיב מוכח טפי דזה פשיטא ל"י דהאכילה רק בתורת קנין רק דמספקא ל"י כיון דאובל עדיין א"כ על כרחך לומר דהקנין כספו של הקידושין נשאר"ס עדיין ולא בטלו לגמרי וא"כ כיון שהקידושין ינאם עדיין א"כ ממילא יש כאן בהכרח גס שור מה באישה שרי' הקידושין מיוחדים בא אישות יכיון דישנם לקידושין עדיין א"כ ממילא בהכרח ישנו גס לאישה מה והכי

ב"ר קמח) אכילת תרומה. דהוא מלוה וכטעם יש להסתפק אם הוא רק בכהן משא"כ עבד כהן

או זרה אשת כהן האובלים תרומה אין אכילהם מלוה רק שאומר להם לאכול תרומה משאם יתחם קיינו של כהן א"ר גס אכילה ידוהו מלוה ולא שגאש אשה משום פסחים (דף ע"ב ע"ב) מוכח לכאורה דגס אכילת עבד ואשה כהן מלוה ועוד יומך דקרוי עבודה ע"ש ד'מזר דהא דתנן בתרומות (פ"ח מ"ח) היה אובל בתרומה וטרע שגאש בן נרושה וכן מלוה ר"א מחייב קין וחמש ור' יהושע שטרע דהיינו טעמא דר' יהושע משום דאכילת תרומה איקרי עבודה ועבודה רחמנא אכשר ט' והגה במשנה תרומות שם נשנה ג"כ האשה שהיתה אובלת בתרומה ובאו ואמרו לה מה תבך או נגרך וכן העבד שהיה אובל בתרומה ובאו ואמרו לו מה תבך או מהך לישאל ט' או עשך בן חורין ט' ע"ה דאכלהו קניי' שם ר"א מחייב קין וחמש ור"י פיער וא"כ מבואר דגס אכילת תרומה דעבד ואשת כהן קרוים עבודה מדפטר ר"י וכמנין ויק"ו דחשוב מלוה דאילו לא ה"י נחשב מעשה מלוה רק מעשה של רשות כעמלא א"ך אפשר שיתחשב עבודה וי"פ]:

ואור"ס כס' ל"ח ריש ברכות ראי' שז' אחתני' דמאימתי קריין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ט' ע"ש ט"ז וז"ל ואף שאסור לאכול משגוע זמן ק"ש אולי' הכהנים מותרים לאכול תרומתן אז אפי' בזמן ק"ש כיון שאכילת תרומה מלוה היא כעבודת עבודה במקדש ט' ועוד שם כ"י וז"ל לכאורה יש לדרקך לתה הל"ך לומר הכהנים ודי באומרו משעה שנכנסין לאכול בתרומה ופשיטא דכהנים נינהו דור אסור בתרומה ע"ש שח' לפת"ש דכהנים מותרים באכילת תרומה אף בהגיע זמן ק"ש לפי שהיא מלוה ותשובה כעבודה שמתקדש וע"כ לכך הני כהנים דמשמע זכרים ט' דגעים ודאי' אבירים [דאף דטבורים מק"ש חייבים כהפלה והרי בהגיע הזמן גס משום הפלה אסור לאכול כ"י ועוד דעכ"פ חייבים בזכירת יציאת מצרים ט' ודווקא כהנים זכרים מותרים דעבודה מתנה אהן את כהונתם דמיני' ילפי' בשפחים חזיב כעבודה כהנים כתיב ולא כגעים עכ"ל י"ל דהיינו לע"ג ויתחא רבתי הם דהא מפרש במשנה דגס באשה ועבד כהן פג"ר יהושע והרי הש"ס קאמר דטעמא דרי' דשטרע היינו משום דאיקרי עבודה וא"כ ע"כ דגס אכילה ידוהו